

سال ۷۲-۲۴۴ میلادی اتفاق افتاد. شاپور مانند جنگ اولی خود از عزت گذشت و از نواحی اطراف آن بر آن طرف کرد. وقتی نیروهای رومی به نزدیک آمدند اردوهای ساسانی رسیدند آنان را در تنگنای قرار داد که "والرین" امپراتور روم و بسیاری از سپاهیان اشیر شدند. او اشیران جنگی را برای ساختن پل مشوشتر استفاده کرد. او پس از شکست رومیان شهرهای آسیای لغیر "کاپادوکیه" را کاملاً فتح کرد ولی از پلیمیر شکست خورد. شاپور اول در سال ۲۶۲ میلادی درگذشت. وی همچنین با آزادی مذهبی نسبی از تعصب و آثار بیروان ادیان دیگر خصوصاً مسیحیان که به دلیل مهم کیش بودنشان با رومیان مورد خشم و نفوذ قرار گرفته بودند خودداری نمود. پیرو همین سیاست با اندیشه ایجاد ارتباط و نزدیکی بیشتر بین ادیان مختلف به منظور دستیابی به اتحاد و تمرکز در کشور و به دنبال آن اتحاد آرامش و از بین رفتن ناآرامیها و ناآمنی ها که به موجب اختلافات دینی و مذهبی ایجاد شده بود. ظلم شاپور اول دوران سازندگی نیز بود. وی برای سازندگی کشور و آبادی آن از معماران و هنرمندان همه اقوام و اتباع و همچنین اشیران رومی نیز استفاده نمود.

شاپور دوم - شاپور دوم سومین پادشاه قدرتمند ساسانی بود که توانست به اوضاع کشور سر و سامان دهند. قوی ترین و ضروری ترین اقدام وی شنیده اعرابی بود که با تاجک و تازشان قسمتی از منواهل خلیج فارس و نواحی جاور بابل و حمیر را دچار ناامنی کرده بود. وی در تنبیه و مجازات آنان تا آن

اندازه قضاوت به خرج داد که سبب شد لقب
ذوالکثاف 'برای همیشه بر وی ماند
شاپور دوم یا شاپور بزرگ هخامنشی
پادشاه ساسانی بود. حکومت وی از 309
تا 379 میلادی و برای مدت هفتاد سال بود.
وی پس از مرگ دوم شاپور به چشم نا
گشوده پادشاه بود. وی چون فقط 14 ساله
بود که تمام کشور را بدست گرفت. برخی از
مورخان به لقب او کبیر داده اند. پس از
افشیروان او نقطه اوج قدرت ساسانیان
بود. در دوران فرمانروایی او ایران در
جنگ با روم موفقیت‌های بزرگی بدست
آورد. وی پس از مرگ دو امپراتور جاهلین
روم و ارمنستان در سالهای 314 و 337
میلادی شاپور بر سر ارمنستان و روم
جنگید. بدین ترتیب ارمنستان دوباره
دست ایران افتاد. شاپور خود به روم
حمله و نلسین را محاصره کرد. ولی از تکلف‌تصرف
نلسین پرتنامد. با این حال سیاه روم را
در دست شکست داده بود. شاهنشاهی
او همزمان بود با پذیرش مسیحیت به
عنوان دین رسمی در امپراتوری روم
به هخامنشیان دلیل بر شاپور منجمان ایران
بر آزادی داد. شاپور قالیقنی وضع کرد
که دیگر مسیحیت در ایران ممنوع باشد.
شاپور دوم پادشاهی مقتدر بود
و در دوران او شاهنشاهی ساسانی یک
دوره رونق و شکوه را تجربه کرد. او از جمله
آخرین شاهان ساسانی است که خودشان بر اثر
نژاد خدایان می‌انگاشتند. کتیبه‌های از او
در طاق بستان به یادگار مانده است. وی
چندین شهر مانند امروزی نیشاپور بنا کرد.